

etiam necessarium existimant, fortasse quia sub confessione solet etiam communio comprehendendi, quando expresse non excipitur, ut supra dicebamus, quandocumque in jure datur facultas absolvendi in articulo mortis, dare etiam facultatem dandi Eucharistiam. Et in bulla Cruciatæ non conceditur expresse facultas eligendi, qui Eucharistiam ministraret, et tamen in facultate elegendi confessorem, intelligitur concessa; ergo e contrario, sicut requiritur ex decreto Concilii Trident., ut sit ab Episcopo approbatus sacerdos, cui deleganda est facultas audiendi confessionem, ita etiam cui deleganda est facultas ministrandi Eucharistiam. Nihilominus tamen non existimo hanc sententiam proprie et in rigore sumptam veram esse ex vi decreti Concilii Trident., quod limitandum censeo ad solum sacramentum confessionis, ut verba ejus formaliter continent. Primo quidem, quia cum illa lex sit quodammodo odiosa, quatenus restringit, et limitat jurisdictionem, non est extendenda ultra verborum proprietatem, et formalem decisionem, neque in eis rebus argumentum a simili est alicujus momenti. Secundo, quia spectando intentionem illius legis, est valde diversa ratio de confessione et de Eucharistia; nam ibi multo major scientia et prudentia, et aliæ qualitates requiruntur in ministerio, quam in hoc sacramento, ut per se constat, quia ille est judex et medicus spiritualis, hic autem nihil aliud prestat, quam consecratum sacramentum ad usum applicare, et ei distribuere, quem supponit a proprio pastore jam esse approbatum, cum ab illo habeat dandi facultatem. Neque ratio in contrarium facta urget. Nam etiam si totum, quod assumitur, concedatur, non recte colligitur, quia, cum administratio sacramenti confessionis difficilior sit, quam communionis, concessa difficiliori potest intelligi concessum quod facilis est; negato vero actu difficiliori, non inde infertur, faciliorem etiam esse negatum, ut per se separatum ab alio, maxime, cum illud prius ad privilegium pertineat, et ideo ampliandum sit, aliud vero minime, et ideo sit potius restringendum.

7. *Questiuncula.* — Addo tamen circa illud, quod in ea ratione assumitur, non immerito dubitari posse, an concessa alicui facultate ministrandi sacramentum confessionis, censetur etiam concessa administrandi Eucharistiam; et e converso, an habita facultate ad eligendum confessorem, intelligatur etiam habita ad eligendum ministrum Eucharistiæ, seu

ad suscipiendum hoc sacramentum a quocumque sacerdote voluerit. Quidam enim ita sentiunt, et quia, ut Cajet. ait in Sum., verbo Excommunicatio, cap. 63, non semper necesse est, ut in hujusmodi licentiis hoc sacramentum in specie nominetur, sed satis est, ut ex verbis licentiae communiter intelligi valeat, concedentem licentiam dare etiam hanc facultatem; sed ex predictis verbis communiter omnes hoc intelligent propter rationes adductas. Nihilominus haec sententia mihi non videtur vera, neque secura. Primo, quia hi actus sunt diversi et separabiles, et similiter potest ad utrumque requisita, ut per se evidens est. Ergo concessa una facultate non necessario conceditur altera, neque e contrario, ex vi et proprietate verborum; ergo sine alio majori fundamento non est extendenda talis facultas, nec recte Cajetan. doctrina applicatur, quia ille solum intendit docere, non esse necessarium, ut in hujusmodi facultatibus haec sacramenta in specie nominentur, sed satis esse, quod generalibus verbis aut indefinitis, aut alia quacumque ratione, voluntas concedentis exprimatur; hic autem contendimus solam expressionem sacramenti poenitentiae non satis esse, ut intelligatur concessa facultas ad sacramentum Eucharistiæ, de quo Cajetan. nihil dicit. Secundo in bulla Cruciatæ conceditur facultas omnibus fidelibus eligendi confessorem approbatum ab Ordinario, quotiescumque voluerint, et tamen ibi non intelligitur posse eligere sacerdotem, a quo recipient sacramentum Eucharistiæ, alioqui, sicut ex vi illius clausulae generalis possunt satisfacere pracepto annuae confessionis, cuicunque approbato sacerdoti simplici confiteantur, ita etiam possent implere praceptum annuae communionis ab eodem suscipiendo Eucharistiæ sacramentum; quod est plane falsum, et contra consuetudinem Ecclesiæ, et contra verba contenta in alia priori clausula ejusdem bullæ. Unde hic habemus evidens exemplum, ubi sub facultate ad sacramentum annuae confessionis non intelligitur expressa facultas ad sacramentum annuae communionis; ergo idem intelligendum est de facultate ad confessionem absolute, quod non necessario comprehendatur sub illa facultas ad communionem.

8. Quocirca (ut hoc obiter notetur) ex vi illius clausulae bullæ Cruciatæ, in qua conceditur facultas ad eligendum confessorem, non intendo, esse concessam facultatem ad reci-

piendam Eucharistiam a tali confessore, vel ab alio simplici sacerdote electo ad hoc munus per ipsummet poenitentem, quia nullum est verbum in ea clausula, ex quo hoc colligi possit. Neque hoc mirum esse debet, quia etiam non datur facultas ad recipiendum sacramentum extremæ unctionis, vel matrimonii. Et ratio esse potuit, vel quia sacramentum confessionis est majoris necessitatis, vel quia in eo est specialis difficultas, ratione cuius, et conveniens saepissime, semperque grata est hominibus haec libera facultas eligendi confessorem, qui, vel poenitentem de facie non agnoscat, vel qui facilis conscientiam ejus intelligat, vel denique qui propter alias causas gravior sit poenitent; aut certe id fieri potuit, quia sacramentum poenitentiæ magis private et occulte ministratur, quam cetera; et ideo magis expedit, ut quamvis quoad sacramentum confessionis quodammodo eximatur fidelis a subordinatione, quam suo ordinario pastori debet, in usu tamen aliorum sacramentorum illam observet. Et haec rationes confirmant etiam quod intendimus, scilicet, non esse necessarium, ut in his facultatibus sub confessione comprehendatur communio, quando vel in jure expressum non est, ut in articulo mortis, vel ex aliis verbis facultatis id non satis colligitur. Exemplum etiam illud de extrema unctione, hoc non parum confirmat, quia data facultate ministrandi sacramentum confessionis, non intelligitur data ad extrema unctionem; ergo neque ad communionem. Dices: ergo simpliciter in tota bulla Cruciatæ non datur haec facultas. Respondet, etiam si hoc concedatur, nullum esse inconveniens, propter differentias assignatas. Deinde posset apparentius colligi haec facultas ex alia clausula ejusdem bullæ, in qua conceditur fidelibus, ut possint tempore interdicti Eucharistiam recipere in privatis Ecclesiis, monasteriis, et religionibus, praeterquam in die Paschatis; nam si pro tempore interdicti datur haec facultas, multo magis videtur data pro aliis temporibus. Sed neque hac ex clausula recte colligitur hujusmodi privilegium, alioqui ex vi illius etiam licet sacramenta extremæ unctionis et matrimonii a quocumque sacerdote recipere, quia in ea clausula non tantum de Eucharistia sermo est, sed etiam de aliis sacramentis; hoc autem plane falsum est, ut per se constat; in illa ergo clausula nullum speciale privilegium conceditur circa personam ministri, que datura est sacramentum,

sed per se et directe circa tempus, quod alias interdictum erat, concomitante vero circa locum, scilicet, quod in quacumque Ecclesia vel oratorio approbato id fieri possit; ex vi tamen illius concessionis non tollitur, quia tale sacramentum suscipiendum sit ab eo, qui alioqui habeat potestatem illud ministrandi; sicut ibidem conceditur eo tempore posse audiri Missam in oratorio privato, per quod non excluditur, quin Missa dicenda sit a sacerdote habente a suo Episcopo facultatem rem sacram faciendi. Itaque in tota Cruciatæ bulla nullam ego clausulam invenio, in qua haec licentia concessa sit.

9. *Dubium.* — Secundum dubium est, circa haec privilegia regularium, an ex vi illorum possint in die Paschatis in suis Ecclesiis Eucharistiam ministrare, et e contrario, an possint fideles ibi illam recipere. Et ratio dubitandi est, quia in hujusmodi privilegiis excepti solet dies Paschatis, seu dies Resurrectionis, in quo specialiter exigitur parochi aut dioecesani licentia, ut constat ex supplemento Minorum, concess. 160, et ex compendio Minorum, verbo Communicare, concess. 149 et 150, ubi Nicolaus V, Sixtus IV et Leo X, hanc exceptionem adhibuerunt. Unde difficultas non est, quin haec exceptio sit certa et indubitate, de sensu autem illius non immrito dubitari potest. Multi enim intelligent hoc de primo die Resurrectionis, ita ut in eo non possit communio fieri extra propriam parochiam, sine licentia parochi, sive fiat ex devotione, sive ad implendum præceptum. Ita tenet Navarr., cap. 21, num. 32, quem multi recentiores secuti sunt, qui solum fundari possunt in rigore et proprietate illius verbi, *præterquam in die Paschatis, seu, in die Resurrectionis.* Quod si objicias, sequi, eum, qui feria quinta in Cœna Domini in parochia communicavit ad implendum præceptum, si velit in die Paschatis communicare, debere necessario in parochia iterum communicare, et non alibi, nisi ex parochi facultate, concedunt sequelam, quia ille dies est simpliciter exceptus, fortasse, quia voluerunt Pontifices eum diem reservare, ut in eo omnes fideles ad suas parochias convenient, et obedientiam pastoribus debitam profiterentur.

10. Quod si rursus objicias, quia e contrario sequitur extra primum diem Paschatis posse fideles communicare in Ecclesiis Mendicantium, etiam ad implendum præceptum, seu licet non habeant animum iterum communicandi in parochia in die Paschatis, quod

plane videtur absurdum et contra intentionem Pontificum facientium illam exceptionem, quæ facta est in favorem parochorum; hoc autem modo intellecta omnino derogaret eorum jurisdictioni et obedientiae, quia nullus fidelis cogeretur unquam ex vi præcepti in parochia communicare, sed solum illi, qui præceptum communionis annuae in primo die Paschatis implere vellent; unde hoc etiam est contra consuetudinem Ecclesiae, quæ leges et privilegia optime interpretatur; ad hanc objectionem nihil Navarrus respondet, nec alii, qui (ut opinor) sequelam non auderent concedere; nam potius aint, eum, qui communicat feria quinta in Cœna Domini in Ecclesiis horum religiosorum, teneri nihilominus ad communicandum in parochia alio die infra octavas Paschæ. Quod licet in se verum sit, non videtur tamen consequenter dictum, quia tunc fidelis recipit Eucharistiam tempore præcepto, et de manu ejus, qui habet a superiori facultatem ministrandi; cur ergo non implet præceptum? Dices: quia non recipit in parochia. Sed contra, quia nullum est præceptum specialiter obligans ad recipiendum in parochia; nam in capitulo Omnis utriusque sexus, in quo præceptum hoc fundatur, nihil de hoc dicitur, sed solum, quod accipiat Eucharistiam in Pascha a proprio sacerdote; in prædicto autem casu jam iste recipit in Pascha, nam hoc verbum per quindecim dies jam ampliatur, ut supra diximus; et recipit a proprio sacerdote, quia recipit ab eo, qui dandi facultatem habet a Summo Pontifice, sicut confitetur proprio sacerdoti, eidem ex eadem facultate confitendo; ergo nulla est ratio, cur per talem communionem non implet hoc præceptum. Accedit, quod juxta hanc expositionem, nimis et ultra rationem et intentionem Pontificis limitantur hæc privilegia religiosorum. Primum patet, quia juxta prædictam interpretationem duplex fit exceptio unico tenore vel forma verborum. Una est de tempore, seu de communione tali die facta, scilicet, primo die Resurrectionis; alia est de communione, qua Ecclesiasticum præceptum impletur, quæ distincta est a præcedenti; nam prior abstrahit a communione præcepta, et non præcepta; hæc vero abstrahit a communione facta in illo primo die, vel alio ex quindecim supra dictis; hoc autem præter omnem rationem esse videtur, quia illa verba unicum simplicem sensum, et univocam significationem habere debent; illi autem sensus diversi sunt, et in multiplice verborum

significatione fundati. Secundum autem patet, quia Pontifices in illa exceptione solum intendunt, ut fideles semel in anno suos pastores recognoscant, ab eis Eucharistiam suscipiendo, ex eorumve licentia et facultate; ad hoc autem satis est, ut communionem, qua præceptum implet, ab eis necessario sint suscepturi, vel ex eorum facultate; ergo sine causa exciperent ultra hoc omnem communionem primo die Paschatis factam, tum quia ipsi non intendunt per hoc conferre illi diei aliquam specialem celebritatem, aut solemnitatem, sed solum intendunt favorem parochorum; tum etiam quia si fidelis jam implet præceptum in sua parochia, et in die Paschæ potest non communicare in sua parochia, etiam si alibi non communicet, cur, si communicare vult, cogetur in parochia communicare magis illo die, quam in aliis? aut quæ ratio potuisse Pontifices ad hoc movere?

41. *Dubii enodatio.* — Censeo igitur, veriorum interpretationem esse, mentem Pontificum fuisse excipere communionem Paschalem non materialiter (ut sic dicam), id est, quæ sit in ipso primo die Paschatis, sed formaliter, seu prout præcepta est lege, quæ præcipit, semel communicare in Paschate; nam, quia c. Omnis utriusque sexus, in initio, solum præcipit semel communicare in Paschate, quamvis postea declaratum sit, illud, Pascha, comprehendere octo, vel quindecim dies, omnis communio, qua impletur illud præceptum, dicitur Paschalis, seu in Paschate facta; exceptio autem, quæ sit in dictis privilegiis, sine dubio respicit hoc præceptum, ut in sua vi maneat, et eodem modo impletur, quo in eo statutum est; et ideo eodem sensu loquitur de communione in Paschate, quo præceptum ipsum juxta expositionem Pontificum, et Ecclesiæ usum; excipitur ergo ibi (ut existimo) sola communio, qua impletur hoc præceptum in Paschate, sive fiat primo die, sive quolibet alio sufficiente; et e contrario, si præceptum jam impletur est in parœcia ante illum primum diem, vel postea impletum est, non censeo esse per se exceptum primum diem Paschatis, quominus in eo possint religiosi uti suis privilegiis, et ministrare hoc sacramentum. Neque contra hoc obstat, quod in dictis privilegiis dicitur: *Præterquam in festo Paschæ Resurrectionis Dominicæ, seu, præterquam in die Resurrectionis Domini;* quia non est attendendus materialis sonus verborum, sed sensus et intentio Pontificis, qui, ut dixi, communionem, qua impletur præcep-

tum, vocat communionem in die Paschæ, seu, quod idem est, in die Resurrectionis, propter rationem supra dictam. Neque hæc interpretatione est violenta, sed satis obvia et clara, ac litteralis, supposito modo loquendi c. Omnis utriusque sexus, et intelligentia totius Ecclesie. Et juxta eamdem interpretationem, intelligendam censeo similem exceptionem, que habetur in bulla Cruciatæ, in clausula, qua conceditur facultas accipendi Eucharistiam tempore interdicti in aliis Ecclesiis, vel privatis oratoriis, ubi etiam additur: *Præterquam in die Paschatis,* id est, præterquam in ea communione, qua impletur præceptum communicandi in die Paschatis. Quia, nisi sic exponamus, sequitur illud absurdum, quod possent impletur hoc præceptum in privato oratorio, et postea in die primo Paschæ, neque ibi, neque in parochia communicare.

42. *Corollarium.* — Ultimo vero est in hoc dubio advertendum, hæc privilegia intelligenda esse de ordinariis communionibus, quæ extra mortis periculum fiunt, in quibus non accipitur Eucharistia per modum viatici; nam, quando hoc modo datur in mortis periculo, illius administratio etiam est proprio parochio reservata, et ita expresse excipitur a Paulo III in privilegiis Societati concessis in bulla anni 1549. Quod si in aliquo alio privilegio non excipitur expresse, ipso jure et communis sensu intelligitur excepta, vel, quod non sit de illa sermo, sed de illis solis, in quibus Eucharistia non accipitur per modum viatici, ut dixi, et hæc est communis omnium sententia. Unde licet ex dictis colligere, voluisse Ecclesiam, omnem communionem, qua impletur præceptum, sive divinum, sive Ecclesiasticum, propriis Pastoribus reservare, neque de ea aliquod privilegium concedere, sed solum de aliis, quæ voluntarie fiunt. Quod si inquiras, cur hoc potius fecerit Ecclesia in præcepto communionis, quam confessionis: hoc enim, sive sit divinum in mortis articulo, sive Ecclesiasticum annuae confessionis, satis impletur per confessionem factam religiosis per hujusmodi privilegia, vel per bullam Cruciatæ, nam in hoc nulla fit exceptio: respondetur, rationem sumendam esse ex differentiis supra positis inter sacramentum confessionis et communionis, quod illud magis necessarium est, et quandam habet difficultatem ex parte ministri, propter quam oportuit privilegia majora et generaliora circa illud concedere, quod notavit etiam Palacius in 4, dist. 28, disp. 6, concl. 2.

factam, juxta datam a nobis expositionem. Semper tamen intercedit haec notanda differentia inter articulum mortis, et alias necessitates, vel potius utilitates, quod illo licitum est cuiilibet sacerdoti ministrare hoc sacramentum, etiam si non habet ad hoc speciale facultatem a pastore concessam, ut dictum est; in aliis vero hoc non licet, nisi supposita aliqua facultate, vel privilegio ministrandi hoc sacramentum, quia rationes factæ non aliter procedunt.

SECTIO III.

Cui debeat hoc sacramentum administrari.

1. *Titulus explicatur.* — Multa possunt hoc articulo comprehendendi. Primum est, obligatio ministri ad hoc sacramentum dispensandum; hactenus enim solum diximus, quibus liceat haec administratio; statim vero quæstio oritur, quinam ad illam teneantur, et quoniam haec obligatio non est respectu omnium, sed habet proprium aliquem terminum, ideo simul explicandum est respectu quorum sit talis obligatio. Haec autem res brevissime explicanda est ex principiis positis de sacramentis in genere, quia nihil habet hic propriæ ac specialis difficultatis. Duplex enim esse potest obligatio haec, per se loquendo. Una est, ex officio, quæ ad justitiam pertinet, et propria est pastorum Ecclesie, ut sunt parochi, et reliqui superiores animarum, quibus ex officio incumbit eas regere in ordine ad spiritualem salutem et finem, et consequenter haec obligatio tantum est respectu subditorum, ut per se constat. Altera est, ex charitate, quæ potest esse communis omnibus, quibus hoc sacramentum ministrare licet, respectu cujuscumque in spirituali necessitate existentis, quia caritas omnia complectitur. Omitto obligationem omnino per accidens, et extrinsecam, qualis potest esse ex voto, quia nihil ad rem praesentem pertinet; nec de obligatione caritatis aliquid hic addendum est, sed servanda sunt et applicanda generalia principia, et præcepta caritatis ac misericordiae, ut etiam diximus citato loco de sacramentis in genere. De obligatione autem justitiae quæri potest, quando, vel quoties obliget parochos ad dandum hoc sacramentum suis parochianis; quidam enim Theologi sentiunt, solum obligare, quando ipsos parochianos præceptum communicandi obligat. Ita Rich. in 4, dist. 48, art. 2, q. 3;

Sylvester, verb. Confessor 2, quæst. 48; itaque juxta hoc solum tenebuntur semel in anno ministrare, quod sane per se statim apparet improbabile, et absurdum. Dicendum ergo est teneri proprium pastorem ad ministrandum hoc sacramentum, quoties oves rationabiliter et opportune petunt; itaque si non nimis frequenter petant, neque ultra id, quod earum statum, et reverentiam sacramenti decet, tenebitur parochus, per se loquendo, sacramentum concedere, ut recte docuit Adrian. in 4, quæst. 5 de Conf., dub. 8; Soto, dist. 42, art. 6; Navar., in c. Placuit, de Pœn., dist. 6, num. 452. Et ratio est, quia parochi non aluntur a fidelibus, solum ut sibi ministrant necessaria ad implenda præcepta, sed etiam ea, quæ sunt valde utilia et opportuna saluti animarum; imo hoc maxime pertinet ad munus pastorum; alioqui non satis esset saluti ovium provisum; et ideo non solum in diebus festis, sed etiam in aliis tenentur parochi ordinarie facere sacrum in sua parochia, et similiter tenentur confessiones audire, quando subditi indigent, quamvis non urgeat præceptum Ecclesie; sic ergo dicendum est de hoc sacramento, quod est valde utile, et ad hoc institutum, ut frequenter accipiatur. Dixi autem, *per se*, quia ex accidente poterit excusari parochus, vel propter rationabilem occurrentem causam, vel certe, quia habet alios coadjutores, ad quos possunt oves sine ullo dispendio vel difficultate accedere; et ideo potest eas ad illos remittere, et se excusare, etiam si illi voluntarie et ex privilegio sacramenta ministrant, ut religiosi; regulariter tamen cavere tenentur parochi, ne se ostendant difficiles in hoc ministerio, ne animos suorum subditorum remittant, sed ad piam potius frequentiam allificant.

2. Secundum in titulo contentum est, quælis debeat observari petentis dispositio, et conditio, ut ei possit et debeat hoc sacramentum ministrari; sed omnia, quæ in hoc puncto dici possunt, in superioribus tractata sunt; nam primum omnium observanda est ætas, de qua dictum est, disp. 70, sect. 4. Deinde observandum est, an bene dispositus accedit, de qua re longissime disputatum est supra, disp. 67. Et hue spectat, ut recipiens accedit jejunus, et ut servet omnia, quæ necessaria sunt, ut digne petat hoc sacramentum. Ultimo observari potest status petentis, an scilicet uxoratus, vel continens, et similia, quamvis hoc raro necessitatis sit, sed consilii, ad prudenter judicandum, quæ frequentia illi

expediatur; quæ tamen cura magis ad confessorem pertinet, quam ad dispensantem hoc sacramentum, et de ea re satis dictum est supra tractando de frequentia.

3. *Æger sacerdos, deficiente alio sacerdote, propriis et non diaconi manibus communicare debet.* — Quæsito satisfit. — *Reginae Scotiæ laudabile factum.* — Tertio principaliter proposita est quæstio ad inquirendum, an oporteat, eum, cui datur hoc sacramentum, esse personam distinctam a ministrante, atque adeo, an liceat aliqui communicare se ipsum, et est quæstio de communione, quæ fit extra sacrificium, nam de ipso sacerdote sacrificante certa fides est, posse communicare se ipsum, ut definit Trident., sess. 13, can. 40, contra quosdam hujus temporis hæreticos, qui contrarium docere ceperunt sine ullo fundamento, nam et Christus seipsum communicavit, et infra ostendemus, sacerdotem sacrificantem teneri ad participandum quod obtulit, unde cum in illo munere ipse sit supremus minister post Christum, non est alius a quo accipiat, nisi a se ipso, et ideo seipsum facit participem sacrificii, sicut etiam orando et offerendo pro aliis, orat et offert pro se ipso. Difficultas ergo est de communione laica, sive persona, quæ recipit sacramentum, sit sacerdos, sive non. Et ratio dubitandi est, quia in hoc semper est longe diversa ratio, quam in sacrificante, quia sacrificans, ut dixi, est in eo munere supremus minister, et ideo seipsum facit participem sacrificii; alii vero omnes, qui non sacrificant, sunt inferiores, et tantum per sacerdotem offerunt, ita ut, licet contingat, aliquos esse ex se sacerdotes, illud sit per accidens et materialiter, quia tunc non se gerunt ut sacerdotes; ergo nullus potest hoc modo communicare, nisi per sacerdotem, et de manu illius. Et confirmatur, nam in ceteris sacramentis nullus potest sibi ipsi ministrare sacramentum, sed oportet semper ministrantem, et qui ministratur, esse personas distinctas; ergo idem erit in presente, considerando tantum rationem sacramenti. Propter quas forte rationes Summistæ aliqui ita sentire videntur; Armilla enim, verb. Communio, n. 8 dicit, sacerdotem non sacrificantem non debere communicare seipsum regulariter. Cajet. vero in Sum., verb. Communio, significat, hoc non licere sacerdoti, nisi in necessitatibus articulo, in quo casu affirmat licere; de aliis vero inquit, se nihil sanctum legisse. Et revera nullum in jure inventur præceptum, ratione cujus necessarium sit

dantem et sumentem hoc sacramentum, esse personas distinctas; hoc enim jus nec scriptum est, quod ego legerim, nec etiam potest ex sola consuetudine colligi; nam olim fideles communicabant seipso, vel in Ecclesia accipientes propriis manibus, quod et de Apostolis in nocte cenæ supra diximus, vel ad proprias domos deferendo; ibique se communicando. Unde, neque ex vi solius institutionis potest colligi haec prohibitio, quia talis consuetudo non erat institutioni contraria; et ratio est clara, quia hoc sacramentum est institutum per modum cibi, et usus ejus per modum mandationis; haec autem actio accommodate fit ab ipsomet sumente; ergo ex vi talis institutionis nil repugnat, quod aliquis sibi sumat hunc cibum, neque in hoc concluditur indecentia aliqua, aut injurya sacramenti, nec repugnat effectui ejus, quia potest sumi sine obice, et cum debita dispositione; et tunc sacramentum est quod per se causat effectum, ministrans vero solum se habet ut applicans; nihil autem repugnat, ut idem sibi applicet causam, a qua foveatur seu nutriatur. Tandem differt multum inter hoc sacramentum, et reliqua, ut notavit D. Thom., art. sequent., ad 2. Nam, alia consistunt in usu, et ex vi talis actionis seu formæ dicunt habitudinem ad personam distinctam; hoc vero sacramentum est permanens, et ab una tantum persona fit, non circa illam personam, sed circa materiam ipsam, et ideo potest sacramentum sic factum applicari ad usum; vel ab ipso sumente, vel ab alio. Quocirca nullum fundamentum invenio ad asserendum, per se, et ex intrinseca ratione, ob solam identitatem dantis et sumentis, prohibitum esse, ut aliquis possit communicare seipsum, quia nullum etiam fundamentum est ad dicendum distinctionem personarum esse necessarium; nec satis est dicere, consuetudinem induxisse hanc necessitatem, quia haec consuetudo magis est negativa, quam positiva. Est enim advertendum, hic nos loqui, ex vi identitatis et distinctionis personarum; nam ex vi juris dispensandi clarum est neminem posse sibi sumere, qui non habet jus dispensandi, quia sibi sumere etiam est dispensare; et hinc oritur, ut nec laici, nec inferiores clerici possint seipso communicare; et idem est de diacono, saltem sine licentia presbyteri, et de quolibet sacerdote non habente jus, vel facultatem dispensandi; consuetudo ergo prædicta magis in hoc fundata est, quam in necessaria distinctione personæ dantis et

recipientis, præsertim quia diaconi jam non quam ministrant hoc sacramentum; sacerdotes vero regulariter communicant sacrificando; extra sacrificium vero, aut cum ægrotant, aut in Missa alterius sacerdotis; et in utroque casu necesse est, moraliter loquendo, ut ab alio accipiant. Unde recte dixit Durand., in 4, dist. 43, quæst. 4, si contagat sacerdotem ægrotare, et non adesse, nisi diaconum, qui sacramentum deferat, debere sacerdotem propriis manibus se communicare; et in die Parasceves sacerdos communicat seipsum, quamvis non sacrificet; nulla ergo est consuetudo, ex qua talis prohibitio satis colligi possit; quia vero res non est usitata, non debet facile fieri, nisi ubi unus tantum esset sacerdos, qui non posset sacrificare, posset tamen ex præconsecratis seipsum devotionis causa communicare; secluso enim scandalo, ut existimo, non peccaret. Rogabis, utrum possit idem facere laicus, saltem in extrema necessitate mortis, quando non habet sacerdotem, quia extra illam certum est non posse; nonnulli autem idem docent de illo casu, sed nullo jure probant, quia ex institutione præcise non sequitur, ut dictum est, nec ostendi potest jus divinum positivum; Ecclesiasticum autem non obligat cum tanto rigore, maxime cum jus sibi subveniendi in tam gravi necessitate, sit maxime intrinsecum; et ideo Cajet., Matth. 26, opinatur hoc esse licitum, quod mihi maxime placet; et nostra ætate Regina Scotiae, martyrum subitura, prius sacramentum, quod apud se habebat, propriis manibus sumpsit cum summa omnium laude, et quamvis fortasse habuerit amplam circa hoc Pontificis concessionem, tamen etiam sine illa pie et sancte fecisset.

SECTIO IV.

Quibus modis peccet mortaliter, qui indigne ministrat hoc sacramentum, vel qui ab indigne ministrante suscipit.

1. *Minister Eucharistiae ad quid teneatur, ut recte munus suum obeat.* — Circa priorem partem hujus quæstionis, quæ proprie ad præsentem disputationem spectat, generalis regula tradi potest, ut minister digne dispense hoc sacramentum, oportere, ut observet omnes leges, quæ tam ex parte sacramenti, quam ex parte recipientis, quam etiam ex modo et circumstantiis, ac denique ex parte ipsius ministri, necessariæ sunt ad hujus sacramenti reverentiam. Primo itaque ex parte

sacramenti necesse est, ut ministretur sub specie panis rite consecrati, et hoc pertinet, ut neque sub utraque specie, nec sub sola specie vini dispensemetur, juxta superioris dicta præcedente disputatione. Secundo ex parte sumentium observare debet omnia, quæ supra tractata sunt, quæ omnia sub hoc verbo concluduntur, ut non det indigne accedentibus vel irreverenter tractantibus hoc sacramentum, quando in foro Ecclesiæ constat de indigna sumptione; voco autem sumptionem indignam, non solum ratione peccati, sed etiam ætatis, ut infantiae, supposita Ecclesiæ consuetudine; ratione amentiae aut phrenesis, cum evidente periculo expunctionis, aut ratione ægritudinis cum simili periculo vomitus; quæ omnia sunt per se clara ex principiis positis, ut notavit Cajet. in Summ., verb. Communio, quia in his omnibus intervenit injuria sacramenti, quam vitare tenetur minister, quantum potest, et nullo modo illi cooperari, et in his omnibus intervenit peccatum mortale ex suo genere; excusari tamen potest interdum propter ignorantiam, vel inadvertiam, præsertim facti, vel futuri eventus.

2. Tertio observare debet minister omnes circumstantias necessarias, quæ præcipue considerandæ erunt juxta Ecclesiasticas leges vel receptas consuetudines, nam ex sola natura rei vix possunt particulares aliquæ circumstantiæ designari, præter illud generale principium, quod Paulus posuit: *Omnia vestra ordinate fiant;* quod maxime observandum est in re tam gravi ac religiosa; ex Ecclesiæ autem ordinatione, peccari in hoc graviter potest, si vel tempore ab Ecclesia interdicto ministretur, vel in loco prohibito, ut in privata domo, sine debita facultate, et Episcopi approbatione. Item, si ministretur sine vestibus sacris, quæ juxta morem Ecclesiæ necessariæ sunt. Item, si ministretur sine debito cultu, et apparatu, et cæremoniis usitatis; in qua re per pauca esse videntur juxta usum Ecclesiæ necessaria, loquendo præcise de dispensatione sacramenti, quæ fieri potest ex præconsecratis; nam sufficit, ut fiat in loco sacro, aut approbato ab Episcopo, et quod minister indutus saltem sit superpelliceo, et stola, ut notat Turrecrem., c. Eccles., d. 23, et Jacob. de Graffis, lib. 2, cap. 40, qui dicunt hæc esse necessaria sub præcisa obligatione; præter hæc autem, nihil aliud esse videtur in rigore, et ex gravi præcepto necessarium; nam licet soleat accendi lumen, et præmitti generalis confessio, et aliquæ oratio-

exercet excommunicatus, irregularis fit, juxta communem doctrinam de irregularitate.

4. *Objectio.* — *Solutio.* — Sed objicies contra precedentem assertionem, quia sequitur semper esse peccatum mortale, hoc sacramentum tangere in peccato mortali, quia, quod maxime videtur facere, qui hoc sacramentum ministrat, est illud tangere. Ad hoc quidam absolute concedunt sequelam, ut Adrian., quæst. 3 de Baptismo, 2 parte illius, circa fin.; et favet D. Thom. supra, quæst. 80, art. 4, dist. 4, ubi rationem quandam assignat, ob quam peccatores, qui tangebant Christum in propria specie existentem, non peccabant, nunc autem repelluntur a contactu hujus sacramenti. Sed hoc non est universaliter verum; primum enim, si, occurrante necessitate ex parte ipsius sacramenti, v. gr., ut a terra elevetur, tangatur ab aliquo in peccato mortali existente, non est peccatum mortale, secluso contemptu et scandalo, quia illud ministerium non est propriæ sacramentum, quod requirat ministrum consecratum, sed potest exerceri a laico, ut hic dixit D. Thom., qui hanc etiam partem docuit in 4, dist. 23, quæst. 4, art. 3, quæstiunc. 5, ad 4; et Alens., 4, part. 52, memb. 7; Bonav., in 4, dist. 9, art. 2, quæst. ult.; Sot., 13, quæst. 4, art. 3. Quin potius etiam si causa adorationis aliquis de oscularetur hoc sacramentum in statu peccati mortali, ab hoc capite non peccaret mortaliter, quamvis Bonav. significet esse aliquod peccatum, et Soto addat, fortasse esse mortale; sed non video, qua ratione, quia illa actio, neque est receptio, neque administratio sacramenti, nec per se requirit ministrum consecratum, ut ex officio deputatum; licet ergo sit aliqualis irreverentia, maxime si homo advertat statum suum, tamen non est gravis injury, nec morale sacrilegium; dico autem, præcise ex hoc capite, quia suppono, hujusmodi contactum seu osculum non esse alioqui prohibitum, sed per se licitum esse. Ad argumentum ergo negatur sequela, quia administratio, ut dixi, est actus proprius ministri sacri, ad quem ex officio sanctificatur. Unde fit maiorem rationem scrupuli esse in sacerdote, qui existens in peccato mortali tangit hoc sacramentum, vel immediate, ut ab uno in aliud vas mutet, vel mediate, ut deferendo in processione, vel in alium locum transferendo; nam totum hoc munus videtur per se proprium sacerdotis. Quapropter, ut minimum, videtur res dubia, et in sacerdote reprehendenda; sed nihilomin-